

स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) ची
अंमलबजावणी करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: स्वभामि-२०१४/प्र.क्र.२७/पापु-०८

जी.टी.रुग्णालय संकुल, टिळक रोड, मुंबई- ४०० ००१.

तारीख: ७ नोव्हेंबर, २०१४

परिपत्रक:-

केंद्र व राज्यस्तरावर राबविण्यात येत असलेल्या निर्मल भारत अभियानाचे नामकरण दि.२ ऑक्टोबर, २०१४ पासून स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) असे करण्यात आले आहे. भारताचे पंतप्रधान यांनी दि.२ ऑक्टोबर, २०१४ रोजी हे मिशन अंमलात आणले आहे. सदर मिशनची मुख्य वैशिष्ट्ये खालीलप्रमाणे आहेत.

- १) वैयक्तिक शौचालयाच्या (IHHL) बांधकामासाठी प्रोत्साहनपर रक्कम रु.१२,००००/- ठरविण्यात आली आहे.
- २) वैयक्तिक शौचालयाकरिता केंद्राचा हिस्सा रु. १०००/- (७५%) व राज्याचा हिस्सा रु. ३०००/- (२५ %) असा असणार आहे.
- ३) इंदिरा आवास योजना कार्यक्रम अंतर्गत बांधण्यात येणाऱ्या घरातील कार्यरत स्वच्छता गृहांसाठी स्वतंत्रपणे अर्थसंकल्पित तरतूद करण्यात येणार आहे. सदर प्रकारची तरतूद होईपर्यंत स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) या योजनेतून सध्या निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल.
- ४) माहिती, शिक्षण व संवाद (IEC) साठी एकूण प्रकल्प किंमतीच्या ८% निधीची तरतूद करण्यात येईल. त्यापैकी ३% निधी केंद्र शासनाकडून व ५% निधी राज्य शासनाकडून उपलब्ध करण्यात येईल.
- ५) प्रशासनिक खर्चासाठी एकूण प्रकल्प किंमतीच्या २% निधीची तरतूद करण्यात येईल. त्यापैकी केंद्राचा हिस्सा ७५ % व राज्याचा हिस्सा २५% इतका असेल.
- ६) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत (MGNREGA) वैयक्तिक शौचालय बांधकामाकरिता देण्यात येणारे प्रोत्साहनपर अनुदान बंद करण्यात आले असून, सदर पूर्ण रक्कम स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) साठी केंद्र शासनाकडून मंजूर निधीतून देण्यात येईल.
- ७) निर्मल भारत अभियानाचे घनकचरा व सांडपाणी व्यवस्थापन (SLWM) आणि सार्वजनिक शौचालय बांधकाम या घटकामध्ये कोणताही बदल करण्यात आलेला नाही.

- ८) शाळांमध्ये स्वच्छतागृहे बांधण्याची जबाबदारी शालेय शिक्षण व साक्षरता विभागाकडे तर अंगणवाडी स्वच्छतागृहे बांधण्याची जबाबदारी महिला व बाल विकास विभागाकडे सोपविण्यात आली आहे.
- ९) जिल्हा स्तरावर सदर मिशन संदर्भात सल्लामसलत करून (वार्षिक अंमलबजावणी योजना) धोरणाची अंमलबजावणी करावी.
- १०) शौचालय आणि घनकचरा व सांडपाणी व्यवस्थापन (SLWM) प्रकल्पांसाठी अधिकृत तंत्रज्ञान पर्याय मेन्यू स्वच्छ भारत मिशन द्वारे राज्यांना उपलब्ध करून देण्यात येईल. या मिशन कार्यक्रम अंतर्गत सहाय्य उपलब्ध असेल, किमान स्वीकार्य तंत्रज्ञानाचा एक यादी प्रदान करेल. कोणत्याही वरिष्ठ तंत्रज्ञानाचा वापर लाभार्थी करू शकेल तथापि याबाबत होणारा अतिरिक्त खर्च लाभार्थ्यांने सोसावयाचा आहे.
- ११) स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) ची अंमलबजावणी वरील बदलांसह दि.२ ऑक्टोबर, २०१४ पासून करण्यात यावी.
- १२) सदर मिशनकरिता आवश्यक निधीची तरतूद जिल्हा नियोजन व विकास परिषद (DPDC) अंतर्गत करण्यात यावी.

स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) अंतर्गत घटक निहाय निधीची विगतवारी खालीलप्रमाणे राहिल -

क्र.	घटक	विवरण	निधीची विगतवारी		
			केंद्र	राज्य	लाभार्थी
१.	माहिती शिक्षण संवाद, सुरुवातीची कामे,क्षमता बांधणी	एकूण प्रकल्प किंमतीच्या ८%	७५%	२५%	०%
२.	फिरता निधी	एकूण प्रकल्प किंमतीच्या ५% (प्रति जिल्हा रु.५० लाख पर्यंत)	८०%	२०%	०%
३.	वैयक्तिक शौचालय	निर्मल भारत अभियानाप्रमाणे मंजूर सर्व प्रवर्गांसाठी	रु.९०००/- (७५%)	रु.३०००/- (२५%)	०%
४.	सार्वजनिक शौचालय	रु.२ लाख	६०%	३०%	१०%
५.	प्रशासकिय खर्च	एकूण प्रकल्प किंमतीच्या २% पर्यंत	७५%	२५%	०%
६.	घनकचरा आणि सांडपाणी व्यवस्थापन (भांडवली किंमत)	निर्मल भारत अभियानाप्रमाणेच कुटुंब निहाय	७५%	२५%	०%

वरील बदलांसह स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) ची अंमलबजावणी दि. २ ऑक्टोबर, २०१४ पासून करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४११०७१४४९१९८१२८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

स.दि.जिरगाळे
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. विभागीय आयुक्त, आयुक्त कार्यालय (सर्व)
२. जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय (सर्व)
३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
४. उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
५. संचालक/अतिरिक्त संचालक पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था, बेलापूर, नवी मुंबई.
६. प्रधान सचिव (पा.पु. व स्व. वि.) यांचे स्वीय सहायक
७. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व सर्व कार्यासने, मंत्रालय, मुंबई.
८. निवड नस्ती पापु-०८